

ANG

Bayan

Pahayagan ng Partido Komunista ng Pilipinas
Pinapatnubayan ng Marxismo-Leninismo-Maoismo

Edisyong Hiligaynon
Tuig XXXV No. 11
Hunyo 7, 2004
www.philippinerevolution.org

Editorial

Krisis sa pulitika, matambok nga duta para sa rebolusyon

Nagahana ang paglupok sang maigting nga krisis pangpulitika sa nagaharing sistema. Ang daan na nga maigting nga banggianay sang mga magkaribal nga reaksyunaryong paksyon labi pa nga ginapabaskog sang natabo nga pinakamadaya, pinakamapintas kag pinakamagamu nga eleksyon sa kasaysayan sang Pilipinas kag sang sobra-sobra nga pagpang-ipit sa mga progresibo. Indi mapahamtang ang magapungko nga rehimen.

Gindala sang nagligad nga eleksyon sa mas mataas nga lebel sang bangaan sa kubay sang mga reaksyunaryo. Ang pagdinaya, pagpang-ipit kag pagpamigos sa mga nagpartisipar nga mga progresibong partido kag kandidato, ilabi na sangkatlo sang mga pinatay sa panahon sang eleksyon amo mga kandidato, lider kag

organisador sang mga progresibong partido labi nagpasingkal sa kaakig sang pumuluyo sa gubyrno, sa mga armadong pwersa sini kag sa mga masupog nga reaksyunaryo.

Ginapagguwa subong sang kampo Arroyo nga na-

Mga tampok sa isyu nga ini...

NDF, nagpaandam magaatras sa sugilanon

PAHINA 3

Nagtimbuok ang presyo sang langis

PAHINA 7

Kahimtangan sang kababaihang mangunguma

PAHINA 8

kaabante gihapon siya sa pangunahon niyang karibal sa eleksyon, sa pihak sang lapnagon nga pagsikway sa iya sang pumuluyo. Ginamit niya ang mga tinawo kag daku nga pondo kag resorsa sang guberno, lakip ang hugot nga kontrol sa COMELEC, AFP kag iban pa nga armadong pwersa sang isa ka reaksyunaryong estado, agud manipulahon ang resulta sang piniliay. Indi ini basta mabaton sang mga nangin pangunahon nga kaaway ni Arroyo. Indi man ini matulon sang pumuluyo nga nangil-ad na gid sa rehimeng Arroyo.

Pareho nga nagainsister ang kada isa nga nagdaug ang guban Arroyo kag guban ni Fernando Poe Jr. Bangud sa mabaskog nga banggianay sa pag-isip sang gintingub nga kongreso sa mga boto para sa presidente kag bise-presidente, labing magadugay pa antes pormal maiproklama ang nagdaug sa eleksyon presidensyal. Nagapadayon man nga nagamaniobra ang mga reaksyunaryong oposisyon kag yara ang posibilidad nga magalab-ot ini sa kapaslawan nga makaproklamar sang nagdaug nga presidente kag bise-presidente pag-abot sa naghilapit nga dedlayn sa Hunyo 30.

Sa bilog nga kasaysayan sang mga reaksyunaryong eleksyon sa Pilipinas, pinapuno sang mga reklamo kag pinakamahinay ang ini nga eleksyon sa paglubad kon sin-o ang nagdaug nga presidente.

Bangud kapot sang guban Arroyo ang mayorya sa kongreso, mahimo mapilit gihapon ang iya proklamasyon. Matabo man, ang pagkabuyagyag sang sistematiko kag lapnagon nga dayaan, ang tuman kanipis sang numero nga abante sang boto ni Arroyo kay Poe kag ang mga bagong kaso sang pagpamuyong kag mga anomalya nga nagakabuyagyag subong batuk sa rehimeng Arroyo magabilin lang sang daku nga duda sa pagkalehitimo sang padayon niya nga pagkapot sa kagamhanan.

Indi tubtub san-o mangin malinong kag indi mapahamtang ang rehimeng Arroyo sa pagpungko sini sa Malakanyang. Magapabilin ini nga basehang kahinaan sang pagginahum ni Gloria Arroyo tubtub mapukan siya sa ulihi.

Ang tanan nga ini nagapatima-

an sang daku nga kinagamu sa pulitika. Nagaserbi ini nga kundisyon sa labing pagsingki sang banggianay kag pagdabuk sang mapintas nga bangaan sa kubay sang mga reaksyunaryo.

Indi pag-untatan sang mga karibal ni Arroyo ang kada espasyo para pasingkion ang mga pag-atake kag pagpukan sa iya pagginahum. Padayon nga mabutang ang nagharing rehimen sa depensiba nga pusisyon kag kakinahanglanon nga pagpangapin sa alang-alang nga pusisyon sini.

Dapat pursigido nga ibuyagyag kag hingalitan sang mga rebolusyonaryong pwersa kag sang pumuluyo ang amo sini nga kahimtangan sang reaksyunaryong mga nagharing sahi kag guberno agud mas epektibo nga mabatuan ang kabug-usan sang reaksyunaryong pagginahum kag maisulong ang rebolusyonaryong paghimakas.

Labi pa nga malahalang nga magaserbi nga kundisyon man ini para sa dugang nga pagpabaskog sang mga rebolusyonaryong pwersa, makapalad sang rebolusyonaryong nagahiliugyong prente kag taktikal nga alyansa, makapasulong sang mga paghulag kag paghimakas nga armado kag di armado, maagum ang mas madamu nga mga bentaha nga taktikal kag makaabante sang malayo ang mga paghimakas sang rebolusyonaryong pwersa kag sang pumuluyo.

AB

 Tuig XXXV No. 11 Hunyo 7, 2004	
Ang <i>Ang Bayan</i> ginabantala sa lengwahe nga Pilipino, Bisaya, Iloko, Hiligaynon, Waray kag Ingles.	
Mahimo ini i-download halin sa Philippine Revolution Web Central nga makit-an sa: www.philippinerevolution.org	
Nagabaton ang <i>Ang Bayan</i> sang mga kontribusyon sa porma sang mga artikulo kag balita. Ginabuyok man ang mga bumalasa nga magpaabot sang mga saway kag rekomendasyon sa ikauswag sang aton pahayagan.	
Malab-ot kami paagi sa e-mail sa: angbayan@yahoo.com	
Kaundan	
Editoryal	
Krisis sa pulitika, paborable sa rebolusyon	1
Pagdinaya kag kalakasan sa eleksyon	3
NDF, nagpaandam magaatras sa sugilanon	3
Paglala sang krisis sa pangabuhian	5
Ilusyon sang pag-uswag	5
Pila ka tampok nga datos	6
Nagatimbuok ang presyo sang langis	7
Kababaihang mangunguma	8
Sa luwas sang pungsod	
Polisiya sang US ang tortyur	9
Balita	10
Ang <i>Ang Bayan</i> ginabantala duha ka beses kada bulan sang Komite Sentral sang Partido Komunista sang Pilipinas	

Mga kaso sang pagdinaya kag kalakasan sa eleksyon

Sa pihak sang wala untat kag wala hawid nga pagpanamad, paggamit-kalakasan kag pagdinaya batuk sa mga progresibong partido, malayo nga nanguna gihapon sa eleksyon para sa *party-list* ang Bayan Muna nga nakakuha sang tatlong pwesto sa kongreso. Nakapadaug man ang Anakpawis sang duha ka pwesto kag ang Gabriela Women's Party, sang isa. Sa amo man, napunggan ang pagpadaug sang iban pa nga progresibong partido sa atubang sang masupog kag baraghal nga paghulag sang militar, pulis kag iban pa nga panatikong grupo nga anti-komunista nga batuk sa mga ini.

Kadungan sini, wala untat man si National Security Adviser Norberto Gonzales sa pagtinguha nga indi makapungko sa kongreso ang mga nagdaug nga progresibong partido. Antes pa ang eleksyon, pinangunahan ni Gonzales ang sistematikong kampanya sang pagpanamad kag harasment batuk sa anum nga progresibong partido. Matapos ma-

paslawan, ang proklamasyon sang mga progresibong partido ang gintuyo naman niya balabagan paagi sang pagduso sang diskwalipikasyon sang mga ini.

Agud takpan ang mga report sang lapnagon nga dinayaay kag terorismo sang nagligad nga eleksyon, ginaakusahan man nanday Gonzales nga "prente sang komunista" ang

Patriots, isa ka organisasyon nga ginapasakupan sa kadam-an sang mga tawong simbahan nga nagatibong sang malimpyo kag mapatihan nga eleksyon. Pilit nga ginadalagig ni Gonzales ang Patriots sa kuno mga padihut sang destabilisasyon batuk sa rehimeng Arroyo nga ginatawag "Oplan Aklas Bayan" kag sining ulihi, ang "Oplan Evergreen."

NDF, nagpaandam magaatras sa sugilanon pangkalinungan

Nagpaandam ang National Democratic Front of the Philippines (NDFP) nga magaatras ini sa sugilanon pangkalinungan kon indi marendahan sang reaksyunaryong guberno ang padayon nga pagdamo sang mga kaso sang pagpang-abuso sa tawhanon nga kinamatarung nga ginasabwag sang militar kag pulisya sa kaumhan. Ginhatagan man tum-ok sang NDFP ang mga report sang lapnagon nga dinayaay kag terorismo sa nagtaliwang eleksyon, ilabi na batuk sa mga progresibong partido. Siling ni Fidel Agcoaili, myembro sang NDFP *peace panel* kag *co-chairman* sang Joint Monitoring Committee (JMC), ang mga hitabo nga ini daku nga sablag sa pagpadayon sang sugilanon pangkalinungan. Nakatalana ang ikaduha nga pagsugilanon sang NDFP kag GRP sa Oslo, Norway sa Hunyo 22-25.

Ginhimutig sang NDFP ang ginapabugal sang Armed Forces of the Philippines nga nagbahar kuno ang mga paglapas sini sa tawhanon nga kinamatarung. Suno sa KARAPATAN kag Ecumenical Movement for Justice and Peace (EMJP), nakalista sila sang 3,150 kaso sang mga paglapas sa tawhanon nga kinamatarung sa 40 bulan nga pag-alagad ni Pres. Gloria Macapagal-Arroyo. May 171,369 katawo nga biktima sang mga pagpamatay, pagpanguot, pagpangbomba, pwersahan nga ebakwasyon, demolisyon kag

harasment. Kadam-an sa mga ini natabo sa kaumhan. Baliskad ini sa ginasiling ni Lt. Col. Daniel Lucero, hepe sang AFP Information Office, nga 55 kaso lang sang pagpang-abuso sa tawhanon nga kinamatarung ang ginpasaka batuk sa militar sadtong 2003.

Ginsumiter man sining Hunyo 4 ni Rev. Fr. Allan Archebuche, pangulo sang Promotion of Church People's Response (PCPR), ang mga kaso sang paglapas sa tawhanon nga kinamatarung sa bag-ong bukas nga upisina sang JMC sa Immaculate Conception Parish sa Quezon City. Ginahingyo sang PCPR ang pag-imbestigat sa serye sang mga pagpangbomba sa Davao City, kon sa diin imbolbado sa partikular si Gen. Angelo Reyes, anay sekretaryo sang National Defense kag subong nagapamuno sa *anti-kidnapping task force* sang rehimen.

Gintumod man sang PCPR ang mahaba nga listahan sang mga brutal nga pagpamatay, mga tuyo nga pagpamatay, mga kaso sang mga *desaparecido*, mga harasment kag grabe nga pagpamahog batuk sa mga sibilyan kag aktibista sang mga tropa sang 204th Infantry Brigade sa Oriental Mindoro. Nareport man ang kaso ni Biring Pasia, isa ka 72 anyos nga mangunguma halin sa Candelaria, Quezon. Gindudahan nga gerilya sang BHB si Pasia kag bilog nga adlaw nga gintortur siya sang mga elemento sang Philippine Army. **AB**

Sa amo pa man, wala mapunggan sang malisyosong kampanya nga ginpangunahan ni Gonzales ang pagpungko sang mga progresibong partido. Naiproklamar ang BM, Anakpawis kag Gabriela. Ginapamilit subong sang mga progresibong partido ang pagpahalin sa pwesto kanday Gonzales, mga upisyal kag tinawo sang militar kag pulisya nga direkta nagpasilabot sa nagligad nga eleksyon.

Ang masunod amo ang pila lamang sa mga insidente sang dina-yaay kag kalakasan batuk sa mga indibidwal kag grupong progresibo:

Sa Southern Mindanao, ginareport sang Anakpawis ang lapnagon nga pagdinaya sa malayo nga barangay sang Compostela Valley, Davao Oriental kag Davao del Sur. Sa Compostela Valley, siling sini, may 40,000 tagasuporta ang Anakpawis pero 9,000 lang sa ila ang nakaboto.

Sa Maguindanao, ginareklamo sang Suara Bangsamoro ang mga kaso sang “dagdag-bawas.” Halimbawa, sa banwa sang Datu Montawal, may 2,449 boto ang Suara Bangsamoro pero 606 nga boto na lang ang nagguwa sa *certificate of canvass*. Sa Sultan sa Barongis, wala sang nakuha ni isa ka boto ang Suara Bangsamoro sang duma-lahan sang militar ang pag-isip sang mga boto. Sa banwa sang Ampatuan, wala ginbaton sang *board of canvassers* ang mga boto sang nasambit nga partido bangud sa mabaskog nga presyur halin sa militar. Samtang, ginareklamo sang ila mga *poll watcher* sa Sulu ang pagbawal sang Philippine Marines sa mga *board of inspectors* nga basahon kag isipon ang mga boto para sa Suara Bangsamoro.

May mga instansiya nga ang pag-isip sang mga boto ginhimo sa sulod sang mga kampo sang militar sa Mindanao, sa pihak nga lapas ini sa layi. Sa Camp Sionco (kwartel sang 16th IB) ginhimo ang *provincial canvassing* para sa Mguinda-

nao kag sa Camp Salipada Pendatun naman ginhiwat ang pag-isip para sa mga banwa sang Parang kag Matanog sa pareho nga probinsya.

Sa Iloilo, gin-abangan sa mga tsekpoynit sang 47th IB ang mga tagasuporta sang Bayan Muna nga napakadto sa mga presinto. Ginreport man nga nanagako maghatag ang mga upisyal militar sang premyo nga P10,000 sa kada *barangay chairman* nga makakumbinsi sa mga botante nga indi magboto sa

Sa amo pa man, wala mapunggan sang malisyosong kampanya nga ginpangunahan ni Gonzales ang pagpungko sang mga progresibong partido. Naiproklamar ang BM, Anakpawis kag Gabriela.

Bayan Muna, Anakpawis kag iban pa nga progresibong partido.

Nagasinumbali man sa mga komunidad sang Moro sa Maharlika Village, Taguig, Rizal kag sa mga presinto sa Taguig National High School ang mga elemento sang Philippine Army, Air Force, Navy kag Philippine National Police na naghalin pa sa Jolo, Basilan kag Zamboanga. Sa mga komunidad sang Moro sa Quiapo, Maynila, guwa-sulod man ang mga elemento sang Philippine Marines kag pulis sa mga *polling precinct*. Nagalista sang datosang mga elemento sang Marines samtang ginabusisi naman sang mga pulis ang mga *tally sheet*.

Sadtong bisperas sang eleksyon, ginsulod sang pito ka armadong lalaki nga gindudahan militar ang upisina sang Bayan Muna sa Angeles City. Ginguyod, sinipa kag ginpaandaman mag-untat na sa iya hilikuton si Divine Zamboanga. Ginkuha sang mga armado ang mga papeles, kompyuter kag iban pa nga gamit sa upisina.

Sa isla sang Mindoro, gintadtad sang mga tsekpoynit ang mga dalan pakadto kag halin sa mga ginasispetsahan nila nga base sang Bayan Muna, Anakpawis kag iban pa nga progresibong partido. Sinita, ginpa-ngayuan sang mga sedula kag ginapabalik ang mga halin didto para bomoto kuntani sa mga presinto. Sa mga komunidad sang mga Mangyan pareho sang mga banwa sang Paluan, Abra de Ilog, Sta. Cruz, Mamburao kag Baco, hayagan nga nangampanya ang militar batuk sa mga progresibong partido kag para sa mga reaksyunaryo kag maka-militar nga kandidato. Sa Mindoro Oriental, hayagan nila ginakampanya ang makamilitar kag pasista nga si Bert Marasigan para sa pagkagubernador.

Gindumalahan man nila ang gintawag nga “pala-pala” kon sa diin tinipon nila ang mga Mangyan sa pila ka lugar para “tudluan” magsulat sang pangalan sang mga igaboto nga indibidwal nga kandidato kag grupong *party list*. Ang ginatudlo nila nga isulat amo ang pangalan lamang sang mga maka-militar kag kahimbong nila nga kandidato kag sa *party-list* naman ang pasistang grupong ANAD.

Sa Isabela, ginabale-wala na sang COMELEC sining Hunyo 7 ang mandu sang pila ka komisyuner sini sadtong Mayo 22 nga isuspender ang proklamasyon ni Grace Padaca bangud sa himu-himo nga kaso nga ginpasaka batuk sa iya sang pinakamabaskog niyang karibal nga si Faustino Dy Jr. Ginahimo sang pamilya Dy ang tanan nga paagi—baraghal nga kalakasan, pagdinaya kag iban pa nga mahigko nga taktika agud punggan ang pagproklama kay Padaca. Wala basehan nga ginpasibangdan ni Dy si Padaca nga nakighimbong sa BHB agud mamahog para magdaug. Mabaskog kag lapnagon ang pagpakamalaut sang mga lider-relihiyoso, masmidya kag iban pa nga sektor sang pumuluyo sa pagpanamad ni Dy batuk kay Padaca kag sa BHB. AB

Labing paglala sang krisis sa pangabuhian

Samtang tang nagasingki ang krisis sa pulitika sang nagaharing sistema, wala untat ang paglala sang krisis sa ekonomya kag paggrabe sang pag-antos sang pumuluyong Pilipino. Ang madasig nga nagalala nga pag-antos sang pumuluyong Pilipino nagaduso sa ila nga ipakigbato ang ila mga pang-ekonomyang interes kag dalhon ini sa patag pangpulitika kag rebolusyonaryong paghimakas.

Wala nakapakalma sa nagakalam nga tiyan sang pumuluyo ang ginbudyag sang gubyerno nga mga estadistika nga nagadeklar sang "pag-umwad" sang ekonomya. Ang ginapabugal nga 6.4% kuno nga pagdaku sang lokal nga produksyon sadtong una nga tatlong bulan sang tuig nagatuga lang sang ilusyon sang pagsulong kag palso nga laragway

sang pag-uswag sang ekonomya.

Sa kamatuoran, ang ekonomya sang malakolonyal kag malapyudal nga sistema sa Pilipinas nagahapa sa permanenteng krisis. Nagapabilin ini nga atrasado, agraryo kag di industriyalisado.

Nagaantos ang pumuluyong Pilipino kag adlaw-adlaw nagalubha ang ila pag-antos. Padayon nga na-

gatimbuok ang mga matag-adlaw nga galastuhan sa pagpangabuhi, labi na ang mga basehang kinahanglanon sang pumuluyo. Samtang, ang tuman kanubo nga natalana nga minimum nga suhol wala pa sa katunga sang bili sang kinahanglanon nga isa ka anum katawong pamilya para mabuhi sang disente. Padayon man nga nagagamay ang balor sang nabakal sang piso. Samtang, padaku nga padaku ang numero sang mga wala trabaho.

Nagapagrot sa kaakig ang pumuluyong Pilipino sa tunga sang padayon nga nagalala nga sitwas-yong pang-ekonomya kag kapaslawan sang gubyerno nga atubangon ang mga problema nga ini.

Yara ang madamu-damu nga reklamo:

► sang mga mamumugon, sa tuman kadaku kag padayon nagadaku nga disempleyo; sa nagalala nga kaswalisasyon sang pagtrabaho; sa pagbalibad nga taasan ang tuman kanubo kag di makabuhi nga sweldo; sa paglapas sa ila mga kinamatarung mag-organisa kag magwelga sa ginatrabahuan;

► sang mga mangunguma, sa pagpanghakab sang mga agalon nga mayduta, kumprador burges, dumuluong nga empresa kag reaksyunaryong estado sa ila mga kadutaan, sa kawad-on sang matuod nga reporma sa duta, sa pagbaha sang mga dumuluong nga produk-

Temporaryo nga ilusyon sang pag-uswag

Kon sipad-siparon ang datos nga ginpagguwa sini lang sang gubyerno nga nagalaragway sang kuno 6.4% nga pagdaku sang ekonomya sa una nga tatlo ka bulan sang tuig, makita ang mga paktor sa likod sini lunsay di-produktibo kag temporaryo lamang. Nagatuga lamang ini sang ilusyon sang pag-umwad sa atubang sang madugay nga pagkamala kag pag-us-os sang ekonomya.

Ang kuno pagdaku sang ekonomya bunga sang (1) pagsaka sang mga gasto kaangot sang eleksyon (5.9%); (2) ang labi pa nga paglapad sang mga serbisyo pangtelekomunikasyon (13.4%) bangud sa pagdugang sang pila ka milyon nga ginagamit nga *cellphone*; (3) hingalit nga pagsaka sang produksyon agrikultural bangud natabuan nga maayo ang klima; (4) alang-alang nga pagbangon sang produksyon sang mga pyesang elektronik halin sa pagtibusok nga gin-agyan sini; kag (5) pagdaku sang mga remitans halin sa *overseas contract workers* (OCW).

Wala ni isa sa mga ini ang nagapakita sang matuod nga pag-uswag sang ekonomya ukon sang pangmadugayan nga pag-uswag sa palaabuton. Mangin ang iban nga burges nga ekonomista duda kon ang ginasiling nga pag-uswag magadugay.

Sa paghingapos pa lamang sang kwarto sadtong Marso, nahulog na sang 11% ang manupaktura. Nagtibusok liwat sang 11.4% ang eksport sining Abril, bangud pangunahon sa pag-us-os liwat sang eksport sang mga *semiconductor*, ang pyesang elektronik nga pangunahong eksport sang Pilipinas. Ginasaligan man nga magahina ang produksyon sa masunod nga binulan dala sang sobra nga pagdaku (130%) sang imbentaryo sang mga produktong agrikultural kag mga gintipon nga produkto sadtong unang kwarto. Magakuha man sang daku sa pagnubo sang produksyon ang pagbalik sa normala sang mga konsumo matapos ang eleksyon, ang nagapadayon nga pagtaas sang presyo sang langis kag ang sobra na nga nagapadaku nga deposit sa badyet sang gubyerno kag balayran sa mga utang. AB

tong agrikultural sa pungsod kag pagpatay sa lokal nga agrikultura;

► sang mga ordinaryong empleyado sang gubyrno, sa napakanubo nga sweldo, sa madamuan pagpahalin bunga sang pribatisasyon kag denasyunalisasyon sang mga korporasyon sang gubyrno, sa mga pangurakot kag pagpang-ipit sa ila sang mga burukrata sa gubyrno;

► sang mga pamatan-on kag estudyante, sa padayon nga pagtaas sang matrikula kag iban pa nga galastuhan sa pagtuon, sa manubo nga kalidad sang edukasyon kag pagtum-ok sini sa pagpatuhaw sang manubo-kalidad nga tagaserbisyo sa mga imperyalistang korporasyon;

► sang madamu-damu nga pumuluyo sa syudad, sa kawad-on sang pangabuhian, sa mga demolisyon sang puluy-an kag kawad-on sang permanente kag disente nga maestaran sang mga imol, sa nagapadayon nga pagtaas sa sukot sa tubig kag kuryente sa pihak sang pagkagaruk sang mga serbisyo sini kag sang malubha nga kakulangan sa serbisyo sa ikaayong lawas kag pagtaas sang presyo sang bulong, sa sobrang pagtaas sang presyo sang mga basehang kinahanglanon sang pumuluyo, sa wala untat nga pagtaas sang presyo sang mga produktong petrolyo kag mga ordinaryong balaklunon, kag sa mga dugang nga buhis nga ginapatong sang gubyrno.

Nagakaakig ang pumuluyo sa kadalukon sang mga imperyalista kag lokal nga mga nagaharing sahi; sa padayon nga pagpasilabot sang gubyrnong US kag mga internasyunal nga ahensya sini nga International Monetary Fund, World Bank kag World Trade Organization kag sa pagpapanaog sang mga ini sang mga polisiya nga nagaserbi lamang sa interes sang mga imperyalista kag mga lokal nga gaway nila; sa ugali-ayam nga pag-ikog-ikog sang reaksyunaryong gubyrno sa mga imperyalistang pagsulundan sang liberalisasyon, deregulasyon, pribatisasyon kag denasyunalisasyon nga

Lapnagon nga kaimulon: Pila ka tampok nga datos

► P464 kada adlaw ang kinahanglan sang isa ka anum-katawong pamilya para sa pagkaon, balay, transportasyon, bayu, bulong kag iban pa nga sandigan nga kinahanglanon sa Metro Manila

► P250 lang kada adlaw ang nakatalana nga minimum nga suhol sa Metro Manila, kag mas manubo pa ang sa iban nga rehiyon

► 69 milyon ukon 90% sang pumuluyong Pilipino ang nagakabuhi lang sa P137 ukon mas manubo pa

► 23.7 milyon ukon 48% sang mga Pilipino nga 15-65 anyos, luwas sa mga estudyante, ang wala ukon kulang sang pangabuhian

► masobra 250% ang abereyds nga gintaas sang presyo sang mga produktong petrolyo halin nga ipatuman ang layi sa deregulasyon sadtong Abril 1996

► 253% ang ginsaka sa sukot sa tubig sang Manila Water sadtong 1998-2003

► 426% ang ginsaka sang sukot sa tubig sang Manilad sadtong 1998-2003

► 150% ang ginsaka sang sukot sa kuryente halin 1995 tubtub 2003

► P100 milyon kada adlaw ang ginakurakot sang mga upisyal sang gubyrno halin sa kaban sang banwa

tisasyon kag denasyunalisasyon nga dugang nagaguba sa mga produktibong pwersa kag ekonomya sang pungsod; sa padayon nga pagpabaya sang gubyrno sa mga stratehikong industriya kag serbisyo kag serbisyo sosyal kag paghatag sa bug-os nga kontrol sa mga ini sa kamot sang dalagku nga buaya nga dumuluong kag lokal nga kapitalista; sa ginatus-gatos bilyon nga pisos nga nauyang sa pagbayad sang mga utang sang gubyrno kag sang mga kumprador burges, sa tuman kadaku nga galastuhan sang militar kag sa pagpamuyong, buluhaton kriminal, korapsyon kag iskandaloso nga luho sang dalagkuan nga burukrata kapitalista; sa ginabunga sang tanan nga mga ini nga dugang nga pagpang-ulipon sa pumuluyo.

Magaabot sa pinapunta ang mga ini sa pagbato sang pumuluyo. Indi malikawan nga magaatubang ang reaksyunaryong gubyrno sa mga protesta kag paghimakas nga maga-igrab sa bilog nga pungsod.

Madasig nga nagasulong ang

kahublagang masa kag armadong paghimakas. Kadungan sini, naga-wasaag ang isa ka pangpulitika nga krisis nga nagapabatyag magatayog sa nagapungko sa poder nga rehimen.

Ang nagadugang kag nagalapad nga pagbato sang pumuluyo para sa mga mabaskog nga kinahanglanon sang gilayon nga kasulhayan halin sa mga hanot sang subong nga krisis pangabuhian nagasentro sa basehang pang-ekonomya, pangpulitika kag palaligban sosyal nga yara sa ugat sang nagalala nga krisis subong.

Ang pangmalawigan nga kalubaran sa pag-antos sang pumuluyo nakasandig sa pagtapos sang subong nga garuk, mapanghimulos kag mapiguson nga sistemang malakolonyal kag malapyudal. Solo ang pagtukod sang bag-o nga rebolusyonaryong areglo nga hilway, demokratiko, progresibo kag matuod nga nagaalagad sa interes kag kaayuhan sang pumuluyo ang lubos nga magalubad sa krisis kag magabatak sa pungsod halin sa kaimulon kag kapigusan. **AB**

Nagatimbuok ang presyo sang langis

San-o man gustuhon sang mga higitang kumpanya sang langis nga magtaas sang presyo sang ila mga produkto, may mga pirmi na sila nga tapalan. Masami, ginasiling sang mga ini nga nagakadapat ang pagtaas sang presyo bangud nagaputo sang kumpanya. Kon indi man, ginabunga kuno ini sang pagtaas sang presyo sang krudong langis sa pangkalibutanon nga merkado. Masami man nila ginabangdan ang mga pagnubo sang balor sang piso, pagtaas sang mga gastos nila sa operasyon kag kon anu-ano pa.

Lunsay kabutigan ang mga ini. Una, wala pa sang natabo sa kasaysayan nga naputo ang pinakadaku nga dumuluong nga multinasyunal nga nagapanag-iyang sang pinakadaku nga kumpanya sang langis sa Pilipinas. Sining mga ulihi nga hitabo, indi lang dumoble ang ang tuigan nga ganansya sang mga kumpanya nga kalakip sa internasyunal nga kartel sa langis.

Sadtong 2002, halimbawa, 298% (halos triple) ang abereyds nga gindaku sang tubo sang lima ka pinakadalagku nga kumpanya sang langis sa kalibutan. Makalilingin nga pulo ka beses (926%) man ang ginhabok sini sing 2003, bunga sang naghugot nga kontrol sang imperyalismong US kag UK sa industriya sang langis sang sakupon sang mga ini ang Iraq. Kalakip sa mga kumpanya nga nasambit ang Royal Dutch Shell nga tag-iyang sang Pilipinas Shell kag ang Chevron-Exaco nga tag-iyang sang Caltex Philippines. Ikaduha, magtaas man ukon magpanaog ang pangkalibutanong presyo sang langis, masami ginpataasan gihapon sang mga kumpanya nga ini ang presyo sang ila mga produkto. Mas madasig lang ang ila pagdakup sang kahigayunan kon may gamay gid lang nga pagtaas sa presyo sang krudong langis. Ang matuod nga pirmi sila may pangduha ka bulan nga istak nga langis nga sa daan nga presyo pa nabakal, gilayon sila nagataas base sa pinakaulihi nga pagtaas sang pangkalibutanon

nga presyo sang krudong langis. Sa pihak nga bahin, kon magpanaog naman ang pangkalibutanong presyo sang langis, talagsa ang mga hitabo nga nagpanubo sila sang presyo.

Magtingkad nga halimbawa ang pinakaulihi nga hitabo. Sadtong Mayo 14, piso kada litro ang gilayon nga gindugang sang Caltex kag Shell sa presyo sang ila mga produkto sang umabot sa \$41.83 (pinakamataas sa nagtaliwan nga 21 tuig) ang presyo kada bariles sang krudong langis sa pangkalibutanon nga merkado. Duha ka simana lang ang nakalipas, nagdugang na naman sang piso ang Shell sa kada litro ukon P11 sa kada tangke sang *liquified petroleum gas* (gas nga pangluto).

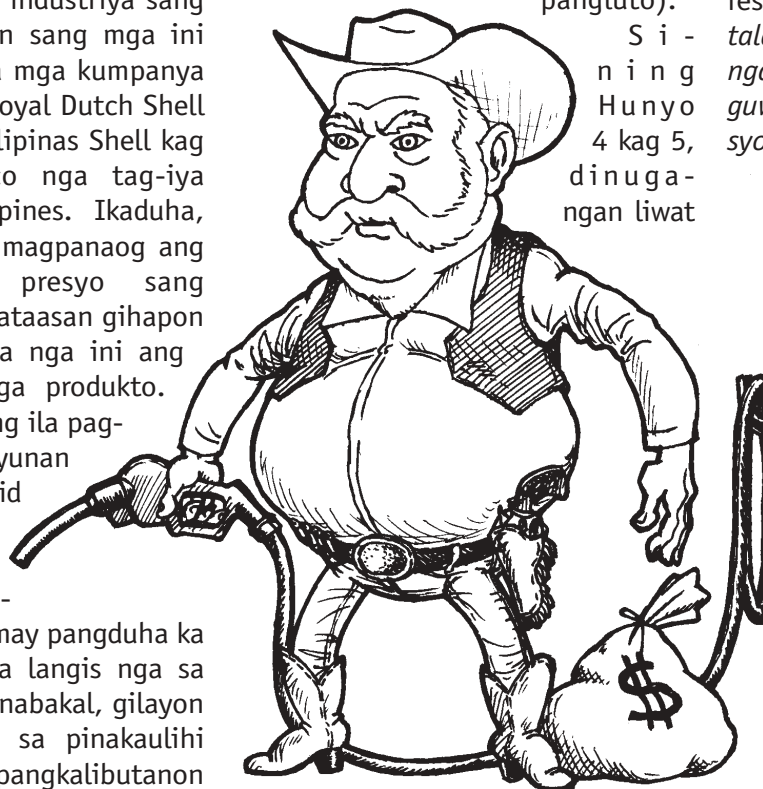
Sining Hunyo 4 kag 5, dinugangan liwat

sang 90 sentimo ang presyo kada litro sang produktong petrolyo. Plano pa sang mga kumpanya sang langis nga magtaas liwat sang presyo sa masunod nga simana. Ginalauman P1.25-1.80 ang igadugang sa presyo sang ila mga produkto. Ginahingalitan sang kartel ang pagtaas sang presyo sang langis bangud sang magamu nga sitwasyon sa Middle East.

Matuod nga sadto pa man amo na sini ang polisiya, labi ini nga bumwelo halin nga ginpatuman sang reaksyunaryong gubyrno ang deregulasyon sang industriya sang langis sadtong 1996. (*Lantawon sa tsart.*)

Sa anupaman, ang mga ginatapalan sang lokal nga kartel sa langis kada magtaas sang presyo gasgas na gid. Indi na sini matakpan ang kamatuoran nga kadalukon sa tubo ang nagaduso pataas sang presyo sang mga produktong petrolyo. Ang mga daluk nga kumpanya sang langis mga eksperto na sa tanan nga klase sang pagdinaya agud masabat ang makinaugalingon nga mga interes. (*Para sa mas madalum nga pagtalakay sini, maglantaw sa praymer nga "Monopolyo atbpa." nga ginpaguwa sang Kawanihan sa Impormasyon sadtong Mayo 2002.*)

AB

PRESYO NG MGA PRODUKTONG PETROLYO SA ILALIM NG DEREGULASYON (1996-2001)

Abereyds na presyo (piso kada litro)	
Taon	
1996	6.07
1997	6.71
1998	7.19
1999	8.44
2000	11.52
2001	13.52

Ang labaw nga kapigusan sang kababaihang mangunguma

Sa 70% sang populasyon sang Pilipinas nga ginabug-os sang mga mangunguma, katunga kababaihan. Pareho sang kalalakihang mangunguma, labi pa ang kapigusan kag pagpanghimulos nga ginabatas nila bunga sang pyudal kag malapyudal nga kahimtangan sa kaumahan. Pareho nga mabug-at nilang ginapas-an ang lapnagon nga kawad-on sang duta. Dugang diri, daku nga bahin sang ani nga ginakonsumo ukon ginakitaan nila ginakuha sang mga mapanghimulos nga sahi paagi sa mataas nga renta sa duta kag gasto sa produksyon, usura kag pagbarato sa presyo sang ila mga produkto. Tuman kanubo man ang suhol nga ginabaton sang mga mamumugon sa uma, babaye man ukon lalaki.

Labaw sa ginaantos sang kalalakihang mangunguma, ang kababaihang mangunguma nagaantos sang dugang pa nga pagpanghimulos. Manubo ang paglantaw sa mga babaying mangunguma sa malakolonyal kag malapyudal nga sosyalidad. Sa kaumahan, masami ginakulong sila balay bilang asawa kag ina nga ang responsibilidad lang amo ang kaangot sang mga halambalanon pangpamilya.

Bisan sa mga upisyal nga estadistika wala ginakilala ang ila matingkad nga papel sa produksyon. Suno sa isa ka pagtuon, 47.55% lang sang kababaihan sa kaumahan ang aktwal nga ginaisip sa pwersa sang produksyon. Sa pihak nga bahin, 84.24% sang kalalakihan lakip sa pwersa sa produksyon sa kaumahan.

Luwas diri, sa masami mas manubo ang suhol ukon kita sang kababaihan kumpara sa manubo na nga ginabaton sang mga lalaki sa kaumahan. Su-

no sa isa ka sarbey nga ginhimo sang National Statistics Office (NSO) sadtong 1997, mas mataas sang P14.92 ang ginabayad sa mga lalaki sangsa mga babaye para sa isa ka adlaw nga trabaho. Mas mataas man sang P6.26 ang matuod nga balor sang inadlaw nga suhol sang kalalakihan.

Suno pa sa NSO, 52% sang 2.96 milyong kababaihang mamumugon sa uma sadtong 2002 nakategorya bilang *unpaid family workers* bangud wala sila sing may ginabaton nga suhol sa pagtrabaho para sa pamilya.

Sa mga humayan kag maisan, nagaabot lang sa P80 kada adlaw ang ginahatag sa mga babaye samtang P100 naman ang suhol sa mga lalaki.

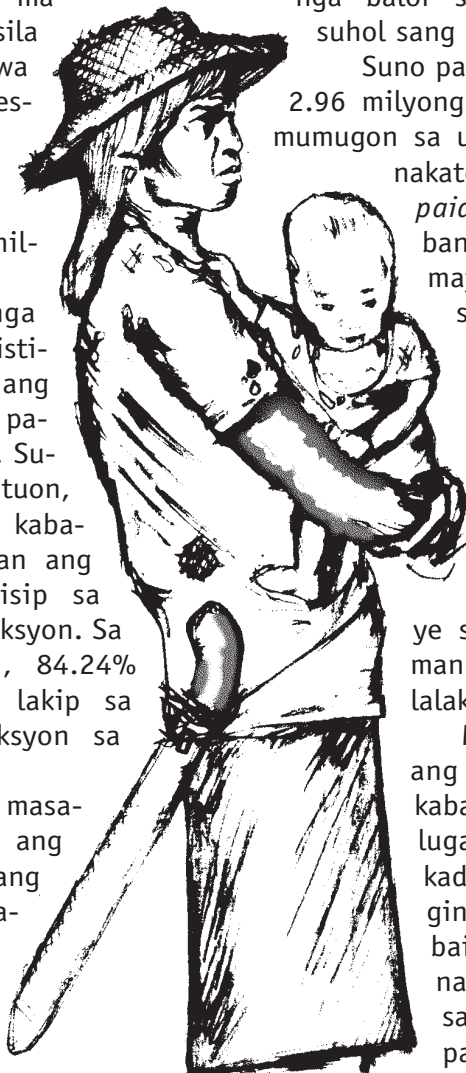
Mas manubo pa ang ginabaton sang kababaihan sa ibang lugar. Sa Negros, P50 kada adlaw lang ang ginabaton sang kababaihan nga pulupanaon mamumugon sa uma. Sistemang pakyaw naman ang

ginagamit sa paghilamon kon sa diin ginabayaran lang sang P600 kada ektarya ang 15-20. Ang bahado nga suhol sang kababaihan labing nagapabudlay sa ila mga pamilya nga makasabat sa P398.28 nga kinahanglanon sang isa ka anum katawong pamilya kada adlaw suno sa pagtanya mismo sang gubyrno para sa mga eryang agrikultural.

Halin nga ginpasakup sang rehimen ekonomya sang Pilipinas sa “globalisasyon” paagi sa pagpa-idalum sa General Agreement on Tariff and Trade kag World Trade Organization (WTO), ginbaha ang pungsod sang mga barato nga imported nga mga produktong agrikultural. Nagtuga ini sang labing pagtibusok lunsay sang produksyong agrikultural kag sang pangabuhian sang masang mangunguma. Labing nagtaas ang numero sang mga babaye nga wala trabaho sa kaumahan. Makit-an gihapon ini bisan sa pinakagamay nga estadistika sang gubyrno. Halin sa 8.4% sang nalista nga kababaihan nga wala trabaho sa kaumahan sadtong 1988, nagtaas ini sa 10.1% sadtong 1998.

Ang padayon nga pagpanghalit sang “globalisasyon” sa kabuhi kag pangabuhian sang mga mangunguma nagaduso sa mga babaye nga bayaan ang ila mga komunidad agud magpangita sang dugang nga palangitan-an. Masami ginasulod nila ang pagkatindera, ukon *saleslady*, labandera, kabulig sa banwa ukon sa Maynila; ukon kon magluwas sang pungsod, bilang kabulig kon indi man tagalingaw. Bangud sa daku nga kawad-on sang kahigayunan nga makakita sang maayo nga trabaho, madamu man ang nahulog sa prostitusyon kag iban pa nga antisosyal nga aktibidad para lang may palangitan-an.

Isa ka mapintas nga bunal sa kabuhi kag pangabuhian sang masang mangunguma ang militari-

sasyon sa kaumhan. Katuwang sini ang nagalaba nga listahan sang mga paglapas sa tawhanon nga kinamatarung. Luwas sa mga kaso sang pagpamatay, pagkuot, iligal nga pang-aresto, pwersahan nga pagpaebakwet, pagpanamad sang mga pananom kag mga kagamitan,

Labi nga nagabaskog ang kakinahanglanon sang kababaihan nga waskon ang nagaluntad nga garuk nga sistema sang sosyedad Pilipino.

madamu nga babaye ang nangin biktima sang sekswal nga pagpang-abuso sang mga pwersang militar kag paramilitar. Sa Cordilera pa lang, nag-abot sa 25 ang nalista nga kaso sang pagpanglugos, tuyo nga paglugos kag sekswal nga harasment halin 1986 tubtub 2002.

Labi nga mabaskog ang kakinahanglanon sang kababaihan nga waskon ang nagaluntad nga garuk nga sistema sang sosyedad Pilipino.

Ang kababaihan may angkon nga kinamatarung pareho sang sa kalalakihan nga nagapartisipar sa produksyon kag agumon ang mga ani sang kauswagan, serbisyo sosyal kag iban pa nga benepisyo halin diri. May pareho sila nga kinamatarung nga magpartisipar sa pulitika kag iban pa nga halambalanon sa balay kag mapauswag ang ila kaisipan kag mga ikasarang bilang pumuluyo.

AB

Upisyal nga polisiya sang US ang paggamit sang tortyur

Sa nagligad nga pila ka simana, sunod-sunod nga nabuyagyag ang sistematiko kag lapnagon nga paggamit sang mga pwersa sang US sang tortyur sa mga suldado kag pati mga sibilyang Iraqi sa prisohan sang Abu Ghraib. Gintinguhaan ini nga takpan sang mga upisyal sang gubyrerno kag militar sang US. Ang mga ini himo lamang kuno sang pila ka garuk nga indibidwal kag indi san-o man ginabuyok sang US.

Sa kamatuoran, ang paggamit sang US sang tortyur, pagpang-abuso kag brutalidad batuk sa mga sibilyan kag bihag sang gera isa ka hungod kag lapnagon nga polisiya. Wala kinalain ang mga nagkalatabo sa Abu Ghraib kag sa iban pa nga kulungan nga ginadumalahan sang US sa iba pa nga bahin sang kalibutan.

Ang burukrasya militar sang US amo mismo ang naggapaguwa sang mga libro kag manwal sa "syensa" kag mga teknik sa tortyur nga ginagamit sang mga armadong pwersa sini. Nagpadumala ini sang mga eskwelahan, pareho sang School of the Americas, nga nagahanas sang mga regular nga pwersang militar kag pulis kag mga grupong vigilante kag paramilitar halin sa nagkalain-lain nga

bahin sang kalibutan sa pinakaabante nga pamaagi sang tortyur, ekstorsyon kag asasinasyon. Ang mga ginhanas diri amo nagasabwag sang pinakamalaut nga kaso sang pagpanortyur, pagpangmasaker kag terorismo sang es-

tado sa kalibutan.

Nabuyagyag sadtong nagligad nga tuig nga aprubado sang Defense Department sang US ang paggamit sang 20 teknik sa interogasyon sang mga bihag sa gera. Kalakip sa mga teknik nga ini ang paggamit sang sikolohikal kag pisikal nga kalakasan.

Ginhimo nga upisyal nga polisiya ang paggamit sang pinaka-brutal na nga pamaagi. Kalakip diri ang wala pat-ud nga *solitary confinement* (detensyon sang nagaisahanon), sobrang pagpamahog kag gahud agud indi makatulong ang mga bilanggo kag pagmanipula sa ila pagkaon. Dugang diri, ginapahanugutan man nga ubahan, pakahuy-an kag tratuhon nga hayop ang mga bilanggo.

Sa Afghanistan, linibo nga bi-

langgong Taliban nga nabihag sang mga pwersang Amerikano sadtong Nobyembre 2001 ang ginpangdasok lang sa mga *container van* kag ginpabay-an nga matatay sa gutom kag sobrang init. Dokumentado man ang paggamit sang tortyur kag pagpatay sang masobra 3,000 nga kalalakihang Afghan sa priso-han sang Mazar-i-sharif sa base militar sang US sa Afghanistan. Pareho sang natabo sa Abu Ghraib, nabuyagyag man ang hinayup nga trato sang mga pwersang Amerikano sang magguwa sa mga pahayagan kag telebisyon ang mga litrato sang mga bilanggong Afghan nga nakauba, nakahigot kag binusalan. Wala makalikaw bisan ang Amerikano nga si John Walker Lindh nga nabihag upod sang mga pwersang Taliban kag nakilala lang bilang “American Taliban.” Ginbuyagyag ni Lindh nga kabahin siya sa mga bilanggo nga ginkulong sa *container van* nga wala sang nagalapos nga hangin, tubig kag pagkaon. Ginubahan kag ginhiyot man siya nga daw hayup agud pakahuy-an kag pahadlukan.

Sa base militar sini sa Guantanamo, Cuba, ginapadalagan sang US ang Camp X-ray kon sa diin duha ka tuig sila nga iligal na nagahunong sang masobra 600 nga bihag nga mga terorista kuno. Nagabalibad ang US nga ipaidalum ang mga ini sa Geneva Conventions nga nagaubay sa husto kag sibilisadong pagtrato sa mga bihag sang gera. Wala ginakilala sang US ang anuman nga tawhanon nga kinamatarung sang mga priso diri. Suno sa pila nga napahilway na bunga sang mga pagbuyagyag kag kampanya batuk sa mga kahayupan sang US sa Guantanamo, nagaantos ang mga bilanggo didto sang pinakamapintas nga tortyur kag pagpang-abuso sa kamot sang mga naga-imbestigat kag mga gwardya.

Bisan nga ginasugid sang mga upisyal sang gubyrno kag militar sang US nga may kinalain ang mga polisiya kag pamaagi sa pagtrato nila sa mga bilanggo sa Guantanamo, sa kabilugan pareho nga pagsulundan kag pamaagi ang ginagamit nila sa mga bihag sa Afghanistan, Iraq kag iban pa nga lugar.

AB

Reyd sa Pampanga, madinalag-on

NAKIBOT si SP04 Pedro David sang salakayon sang 10-katawong yunit sang BHB ang isahanon niya ginabantayan nga detatsment sang PNP sa Bulaon Resettlement Site sa City of San Fernando, Pampanga sadtong Mayo 26. Wala na siya makabato.

Naagaw sa kwartel ang lima ka ripleng M16 kag isa ka pistola nga 9mm. Natigayon ang bilog nga hitabo sa sulod lamang sang napulo ka minutos.

Sang mag-abot ang pwersang panabang nga ginpangunahan ni Supt. Nicanor Targa,

hepe sang pulisya sang San Fernando, dululungan nga pinatay sang mga residente ang mga suga sang ila mga balay. Bangud sa kahadlok maambusan, napilitan nga umatras ang mga kaaway. Ang lugar amo ang komunidad sang 2,000 pamilya nga napabakwet sa ila lugar sang maglupok ang Mt. Pinatubo sa Zambales sadtong 1991.

Sadtong Mayo 21 naman, gin-ambusan sang BHB ang pila ka elemento sang PNP sa Porac, Pampanga. Napatay ang isa ka ahente sa paniktik samtang pilason ang isa pa.

Militar, utok sa pagkidnap sang isa ka upisyal sang DENR

GINKUNDENAR ni Jorge “Ka Oris” Madlos, tagapamababa sang National Democratic Front-Mindanao, ang mga yunit sang AFP sa Agusan del Norte bilang utok sa pagkidnap kay Cristopher Kuizon, *regional technical director for operations* sang Department of Environment and Natural Resources (DENR) sa Caraga sadtong Mayo 29. Si Kuizon ginkidnap sang Bungkatol Liberation Front (BLF) sa Buenavista, Agusan

del Norte. Suno kay Ka Oris, wala nagustuhan sang AFP ang seryoso nga pagpatuman ni Kuizon sa kampanya sang DENR batuk sa illegal logging.

Ang BLF isa ka grupo nga paramilitar naga-opereyt sa kubay sang mga Lumad sa Caraga.

Napilitan ang BLF nga buhian si Kuizon matapos manduan ni Ka Oris ang BHB nga maglunsar sang operasyon pagsagup sa iya.

Matrikula sa kolehiyo, magataas sang 15%

NAKATALANA nga taasan sang masobra 15% ang matrikula sa mga kolehiyo kag unibersidad subong nga pagbukas klase. Maabot sa 214 kolehiyo ang magataas sang ila mga sukot. Sa subong, nagaabot na sa P313.20 kada yunit ang abereyds nga matrikula.

Pinakamataas ang pagsaka

sang matrikula sa Metro Manila. Sa 83 kolehiyo kag unibersidad sini, magataas sang abereyds P60 ang subong nga P614.50 kada yunit. Pangaduha diri ang Region 7 (P34.40 kada yunit). Pangatlo naman ang Region 11 kon sa diin magataas sang abereyds nga P33.35 kada yunit ang matrikula.

ANG**Bayan**

Pahayagan ng Partido Komunista ng Pilipinas
Pinapatnubayan ng Marxismo-Leninismo-Maoismo

Edisyong Hiligaynon
Tuig XXXV No. 11
Hunyo 7, 2004
www.philippinerevolution.org

Editorial

Krisis sa pulitika, matambok nga duta para sa rebolusyon

Nagahana ang paglupok sang maigting nga krisis pangpulitika sa nagaharing sistema. Ang daan na nga maigting nga banggianay sang mga magkaribal nga reaksyunaryong paksyon labi pa nga ginapabaskog sang natabo nga pinakamadaya, pinakamapintas kag pinakamagamu nga eleksyon sa kasaysayan sang Pilipinas kag sang sobra-sobra nga pagpang-ipit sa mga progresibo. Indi mapahamtang ang magapungko nga rehimen.

Gindala sang nagligad nga eleksyon sa mas mataas nga lebel sang bangaan sa kubay sang mga reaksyunaryo. Ang pagdinaya, pagpang-ipit kag pagpamigos sa mga nagpartisipar nga mga progresibong partido kag kandidato, ilabi na sangkatlo sang mga pinatay sa panahon sang eleksyon amo mga kandidato, lider kag

organisador sang mga progresibong partido labi nagpasingkal sa kaakig sang pumuluyo sa gubyrno, sa mga armadong pwersa sini kag sa mga masupog nga reaksyunaryo.

Ginapagguwa subong sang kampo Arroyo nga na-

Mga tampok sa isyu nga ini...

NDF, nagpaandam magaatras sa sugilanon

PAHINA 3

Nagtimbuok ang presyo sang langis

PAHINA 7

Kahimtangan sang kababaihang mangunguma

PAHINA 8

Mga instruksyon sa pag-imprenta

1. Ang **pahina 11**, nga eksakto nga kopya sang pahina 1 maluwas sa mas malus-aw ang *masthead* ukon logo amo ang para sa mga nagagamit sang *mimeo machine* ukon naga-imprenta paagi sa *v-type*. Gindisenyo ini para indi madali masamad sang istensil.

2. Pag-imprenta sa istensil:

- a) Sa *print dialog*, i-check ang **Print as image**
- b) Kuhaon ang *check* sa **Shrink oversized pages to paper size**
- k) I-click ang **Properties**
- d) I-click ang **Advanced**
- e) Siguruhon naka-set sa **100%** ang **Scaling**
- d) Padayunon ang *pag-print*

3. Ginabuyok ang mga kaupod nga ipaabot sa patnugutan sang *AB* ang anuman nga problema kaangot sa pag-imprenta paagi sang *v-type*. Magpadala sang *e-mail* sa *angbayan@yahoo.com*